

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงของสตรีเผ่าม้ง อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายพงษ์พันธ์ พนาสันติกุล

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ อังคสิทธิ์	อธิการบดี	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภฎี	ณ ลำปาง	กรรมการ
อาจารย์ รำไพพรรณ	อภิชาติพงศ์ชัย	กรรมการ
นายสนิท	วงศ์ประเสริฐ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงของสตรีเผ่าม้ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับการมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงของสตรีเผ่าม้ง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยสตรีเผ่าม้ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling technique) ได้ตัวอย่างจำนวน 135 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยการคำนวณ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแสดงข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ค่าไคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่าสตรีมีอายุเฉลี่ย 34.3 ปี มีสถานภาพสมรส แต่งงานแล้วและอยู่ ร่วมกับสามี ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา และไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ แรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 4.77 คน รายได้ไม่หักค่าใช้จ่ายใด ๆทั้งสิ้นในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 75,484.63 บาท มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 8.89 ไร่ แหล่งเงินทุนที่ใช้จ่าย ในกิจกรรมการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นของตัวเอง

ไม่พบว่ามีการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และได้รับการฝึกอบรมการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา สตรีเผ่าม้งได้รับข้อมูลทางการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ น้อยมาก

สตรีเผ่าม้งมีส่วนร่วมเป็นอย่างมากในการวางแผนการทำเกษตรกับเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการวางแผนการเลือกพันธุ์สัตว์ การวางแผนการเลี้ยงสัตว์ล่วงหน้า การวางแผนการเลือกพื้นที่ทำการเพาะปลูก และการวางแผนจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ส่วนการใช้แรงงานในการปลูกพืชผักนั้น สตรีเผ่าม้งมีส่วนร่วมเป็นอย่างมากในเรื่องการแผ้วถางพื้นที่ การเตรียมดิน การจัดเตรียมแปลง การเพาะกล้า การปลูก การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ และการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่วนการใช้แรงงานเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงนั้น สตรีเผ่าม้งมีส่วนร่วมเป็นอย่างมากในเรื่อง การเตรียมอาหาร และการให้อาหารสัตว์ และการใช้แรงงาน ในด้านไม้ผลยืนต้น และไม้ตัดดอกนั้น มีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ในด้านการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก การปลูก การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย และการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น สตรีเผ่าม้งมีส่วนร่วมมากในเรื่อง การลดพื้นที่การทำไร่เลื่อนลอย การจำกัดการใช้สารเคมี และการฝังกลบวัชพืชเพื่อใช้เป็นปุ๋ยพืชสด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าจำนวนแรงงานสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงโดยรวม ส่วนแหล่งเงินทุนมีความสัมพันธ์กับประเด็นการใช้แรงงานในกิจกรรมการเกษตร และการมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงโดยรวม ขณะที่การได้รับข้อมูลทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับประเด็นการใช้แรงงานในกิจกรรมการเกษตร กับประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงโดยรวม ส่วนอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และการเข้ารับฝึกอบรมการเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับประเด็นการวางแผนปฏิบัติการเกษตร การใช้แรงงานในกิจกรรมการเกษตร การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการเกษตรบนที่สูงโดยรวม แต่อย่างใด

ปัญหาและอุปสรรคของสตรีเผ่าม้งในการเกษตรบนที่สูง ได้แก่พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร โรคและแมลงทิวความรุนแรงขึ้น สภาพดินเสื่อมคุณภาพ ผลผลิตและราคาพืชผักตกต่ำ ปัญหาด้านสัตว์เลี้ยง ได้แก่โรคระบาดและการขาดแคลนวัคซีน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ รัฐบาลควรรับรองสิทธิในการใช้พื้นที่ทำการเกษตรอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยการกันเขตพื้นที่ทำการเกษตรออกจากพื้นที่ป่าสงวนหรืออุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่การเกษตรให้กับพวกเขา และเพื่อสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพการเกษตรแบบยั่งยืน และควรส่งเสริมให้เผ่าม้งมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในขอบเขตที่เหมาะสม ตลอดจนให้มีการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร เพื่อเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว

Thesis title Participation of the Hmong Women in Highland
Agriculture at Mae Rim District, Chiang Mai Province

Author Mr. Pongpan Panasantigul

M.Sc. (Agriculture) Agricultural Extension

Examining Committee

Assoc.Prof.Dr. Pongsak	Angkasith	Chairman
Assist.Prof. Dusdee	Nalampang	Member
Lecturer Rampipan	Apichatpongchai	Member
Mr. Sanit	Vongprasert	Member

Abstract

The main objective of this research entitled "Participation of the Hmong Women in Highland Agriculture at Mae Rim District, Chiang Mai Province" was to study the relationship between personal, economical and social factors and the participation of highland agricultural practices of the Hmong women.

Data were collected by individual interview from 135 Hmong women farmers in Mae Rim District, Chiang Mai Province by using multi-stage sampling technique. Percentage, arithmetic mean and standard deviation were employed for analyzing the general basic characteristics of the Hmong women and Chi-square and Pearson Product Moment Correlation Coefficient for Hypothesis testing.

From research findings, it was found that the average age of the Hmong women farmers was 34.3 years old and were married. Most of the Hmong women were uneducated and illiterate. The household labours available was 4.77 persons in average and the average of total yearly income was 75,484.63 Baht in the previous year. Household farm area was

8.89 rai, and the most of capital investment was from the household yearly income. The Hmong women farmers did not contact with agricultural officers and did not participate in agricultural training. The Hmong women farmers had received little information from mass media (radio and television programme).

The Hmong women farmers participated with the Hmong men farmers in planning for animal variety selection, advanced animal raising planning, area selection and production distribution. In addition, they highly participated in labour employed for vegetable production with land clearing, land preparation, plot setting, seedling preparation, planting, weeding, watering and pesticide application. As for animal raising, they were highly participating in feed preparation and feeding. Moreover, they were highly participated in fruit trees and cutting- flower, land preparation, planting, fertilizing and pesticide application. They highly participated in natural resources and environmental conservation with reducing the area of shifting cultivation, limiting the chemical application and doing green manure for soil improvement as well.

From hypothesis testing, it was found that the labour employed for agricultural practices was significantly related to natural resources and environmental conservation and was also related to the participation of highland agriculture overview. Funding sources were significantly related to the labour employed for agricultural practices and highland agriculture overview. The agricultural information exposure was significantly related to the participation in labour employment, natural resource conservation and the participation of overview highland agriculture. On the other hand, age marriage status, education level, total yearly income, household farm area, contact with agricultural officers and agricultural training were not related to the planning of agricultural practices, labour employed for agricultural practices, environmental conservation and the participation of overview agriculture.

The common problems of the Hmong women highland farmers were insufficient farm area, pests, poor soil fertility, low price and low yield, disease infection of livestock and lack of vaccine.

Some suggestions from the researcher are as follows : government should grant land right to the Hmong farmers by confining the natural reserve to be agricultural land in order to

increase farm area. Participation for Hmong farmers in natural resources and environmental management should be encouraged. Non-agricultural occupation to supplement the household income should be promoted.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University